

12. СТРАХ ОТ УСПЕХА И ДРУГИ ПРЕЧКИ ПРЕД МОТИВАЦИЯТА

АЛЕКС НАУЧАВА ЗА ВЪТРЕШНИЯ МЕТЕЖ И
САБОТИРАНЕТО НА САМИЯ СЕБЕ СИ

Вече бяха изминали шест седмици от старта на проект „Ескалибур“. Въпреки някои първоначални проблеми, той се развиваше добре... тревожно добре. На практика имаше опасност да се превърне в много голям успех.

Екипът беше определил типовете жалби, които се появяваха най-често, беше открил някои от производствените проблеми, водещи до дефекти на стоките, и беше започнал да пресмята финансовия израз и предимствата за предприемане на действия за подобряване.

Алекс напредваше и в търсенето на работа. Беше разговарял с някои стари приятели и бивши колеги и дори неочаквано му бяха позвънили и няколко „ловци на глави“, за да му предлагат работа. Част от предложенията звучаха интригуващо, макар че Алекс смяташе, че някои от тях могат да се окажат много тежки за него.

Телефонът позвъни. Беше Би.

– Каква приятна изненада – каза Алекс. – Много ви благодаря за лекцията по психология миналата седмица. За мен беше от голяма полза.

Биа попита дали Алекс има няколко свободни минути. Тя се намираше в сградата на компанията и току-що беше завършила персонален подготвителен сеанс с един от клиентите си. След няколко минути тя се появи в офиса на Алекс.

– Помислех си, че може би ще ви трябва малко помощ. Предполагам, че проектът не върви много добре.

– Какво ви кара да мислите така? – попита изненадан Алекс.

– Ами, бях горе в барчето и дочух разговорите на няколко души, които предполагам, че работят за вас – проект „Ескаватор“?

– „Ескалибур“ – поправи я Алекс.

– Точно така. Ами хората от екипа ви не бяха много уверени, когато обсъждаха проекта с колегите си по време на обяда. Не оставяха впечатление, че са постигнали голям успех.

Алекс ѝ обясни, че проектът върви много добре; напредъкът е надхвърлил очакванията на всички. Отначало изглеждаше изненадан, а по-късно озадачен. Биа се замисли за минута.

– Може би са развили страх от успеха – промълви замислено тя.

– Искате да кажете страх от *неуспеха*?

Биа подчерта, че има предвид страх от *успеха* и обясни накратко на Алекс, който я наблюдаваше с въпросително изражение.

– Първо страха от неуспеха, за който говорите. Трябва да бъдете много внимателни, когато използвате този израз, защото той има две съвсем противоположни значения. Едното е: *„Аз се страхувам от неуспех в живота, така че трябва да положя повече усилия, за да достигна съвършенството.“* Това е страхът, който активира и мотивира (понякога твърде много). Другото значение е: *„Страхувам се, че мога да се проваля при изпълнението на определена задача, така че е по-добре сега да не се захващам с нея.“* Това е страхът който пречи на хората да проявяват инициативи. Той може да ни демотивира.

– Но страхът от *успеха* е нещо различно. Той звучи така: *„В момента, когато нещата вървят, има опасност да постигна успех. Но аз не знам дали ще се чувствам удобно като успял човек, така че по-добре е да намаля темпото. Ето защо няма смисъл да се напъвам, за да постигна големия успех.“*

Алекс се помръдна неспокойно на стола си. Въпреки че изявлението на Биа звучеше много странно, той като че ли улови подобни симптоми и в самия себе си.

– А защо хората се чувстват неудобно от успеха си в някоя област от живота им или в живота въобще? – пита той.

– Има милиони причини – продължи тя. – Какво ще кажете за това: *„Аз не заслужавам да успея, защото някой или някое събитие са ме убедили, че не съм достоен за успех“* или *„Ако успея, оттам нататък само ще падам, а аз не обичам да се срутвам“* или *„Ако ус-*

нея, ще стане още по-трудно да пазя репутацията си и ще бъде погълнат от водовъртеж.“ Подсъзнателно една от моите клиентки дори ми каза: *„Не искам да по-добрявам отношенията със съпруга си, защото той няма да има повече извинения, за да ми изневерява – това ще е доказателство, че той не ме обича.“*

Алекс разбра за какво става дума. Но как щеше да приложи това върху екипа си? Биа знаеше, че са свикнали да ги наричат „Бледатата петорка“. Тя предположи, че може би им е трудно да се откажат от старата, незначителна, незабележима, но удобна идентичност.

– Но как разбрахте за този проблем? – попита Алекс.

– По време на лекцията миналата седмица за цикъла ПОБЕДА. Всъщност този модел е противоотрова срещу „страха от успеха“. Вие вече знаете отговора. Просто ще трябва да препишете онези диалози, които вече сте водили със себе си. Говорете с екипа. Открийте как се чувстват. Може би трябва да ги убедите, че е много по-добре да си преуспял човек! Опитайте малко от познатата максима „долу старото, да живее новото“. Все пак, Нова година е само след месец.

– Трябва да призная, че и аз съм малко уплашен. Търся си нова работа. Имам няколко твърде интересни предложения извън компанията – продължи той, – но не съм сигурен дали ще мога да се справя с тях.

Биа го погледна въпросително.

– Страх от успеха или просто липса на увереност? – каза закачливо тя.

– По малко и от двете – призна той. – А вие, изпитвали ли сте някога страх от успеха?

– Никога – отвърна рязко Биа – ... е, понякога – призна тя с усмивка.

Страх от успех и страх от провал

Страховете са мощни подтици, които могат да ни помогнат да осъществим поразителни подвизи, но също така и да ни попречат дори да *опитаме* да стигнем до целта. Например страхът от това, че може да се „провалим в играта на живота,,“ може да мобилизира нашите умения и да доведе до отлични резултати. Но страхът, че бихме могли „да се провалим, ако се опитаме да се променим,,“ може да ни възпре дори да опитаме непознатото. Ако мотивираме себе си или другите, ще трябва да се предпазваме от възпиращата сила на страха.

Възпиращият страх има два основни вкуса:

Страх от провал. Обикновено сме свикнали с неговия вкус. Понякога се притесняваме да се изправим пред по-голяма аудитория, да се спуснем бързо надолу със ски, да се изправим пред нови предизвикателства. Нашият страх е, че ще бъдем критикувани или осмени – от други хора или от себе си – ако се провалим.

Страх от успеха. Вкусът му е по-особен. По-парадоксален. Често пъти дори не разбираме за съществуването му. Но дълбоко в себе си хората често се страхуват да успеят *твърде* много. Това проличава при такива оценки като „Добре съм си и така, както съм сега,.“ С тях се убеждаваме сами, че не си заслужава да се стремим към по-голям успех или че мантията на успеха няма да ни бъде много удобна.

* * *

Изправете се срещу вашите страхове и станете техен доброволен роб и господар! Търсете – или предлагайте – окуражаване. Погледнете отново Приложение Г, стр. 172.

СТРАХ ОТ УСПЕХ И СТРАХ ОТ ПРОВАЛ

Страх от провал

„По-добре да не опитвам, защото ако се проваля, хората ще помислят, че съм глупав.“

„Ако се проваля, ще си мисля, че съм глупак.“

„Пробвал съм и преди, и не е ставало.“

Страх от успех

„Не заслужавам да успея (защото нещо или някой ме е убедил, че съм неспособен).“

„Не искам да успея, защото и така ми е добре.“

„Не желая да успея, защото няма да ми харесва начина на живот на успешните.“

„Не искам да успея, защото хората ще ме гледат внимателно и ще трябва да правя впечатление.“

„Ако успея, хората повече няма да ми симпатизират.“

„Мога да се пристрастя към успеха и това ще изисква от мен през цялото време все повече и повече усилия.“

„Толкова е лесно, че сигурно е номер.“

„От върха пътят е само надолу – на нищо повече не можеш да се нагяваш.“

Енди е влюбен в новите технологии.

Морковите са по-могъщи от палките.